

Tilstandsrapport for barnehager i Verdal kommune 2011

INNHOOLD

Sammendrag.....	3
1. Innledning.....	5
1.1. Om tilstandsrapporten.....	5
1.2. Verdal kommunes planverk.....	5
1.3 Grunnlag.....	6
2. Hovedområder.....	6
2.1. Barnehager og antall barn.....	6
2.2. Personalet i barnehagen.....	8
2.2.1. Opplysninger om stillinger og personale.....	9
2.3. Lokaler.....	11
2.4. Uteområdene.....	11
2.5. Barnas læringsmiljø.....	12
2.6. Barn som får spesialpedagogisk hjelp.....	13
2.7. Forsterka barnehage.....	14
2.8. Barn med bistand fra barnevernet.....	14
2.9. Minoritetsspråklige barn i barnehage.....	14
2.10. Gråsonebarn.....	15
3. Tilsyn.....	16
3.1. Resultater.....	17
4. Økonomi.....	18
5. Forslag til endringer.....	18

Sammendrag

Det har skjedd store endringer i barnehagesektoren de siste årene. Det har kommet ny revidert rammeplan og ny formålsparagraf. Det har vært en stor omlegging i forhold til finansiering, fra øremerking til rammefinansiering. Utdanningsdirektoratet har fra 1.1.2012 overtatt mange oppgaver på barnehageområdet som Kunnskapsdepartementet hadde ansvar for tidligere. Fra å ha fokus på kvantitet så har dette endret seg til å ha fokus på kvalitet.

Den nye formålsparagrafen er ambisiøs og befester barnehagens samfunnsmandat:

§ 1. Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Ut fra barnehagens samfunnsmandat har regjeringen tre hovedmål for barnehagesektoren i årene som kommer:

1. Sikre likeverdig og høy kvalitet i alle barnehager
2. Styrke barnehagen som læringsarena
3. Alle barn skal få delta aktivt i et inkluderende fellesskap

Å definere kvalitet i barnehagen er utfordrende. I Stortingsmelding nr 41 Kvalitet i barnehagen vektlegges det at tilstrekkelig personale med relevant kompetanse er en viktig faktor for kvalitet.

Det er lagt fram en helt fersk innsamling over forskning knyttet til barn i alderen 0-3 år i barnehagen som heter "Hva betyr livet i barnehagen for barn under 3 år?" Der konkluderes det med at høy kvalitet i barnehagen betyr høy personaltetthet samt et stabilt og godt utdannet personale.

I Verdal er situasjonen slik at vi har full barnehagedekning og barnetallet er synkende.

Det finnes barnehager i svært varierende størrelse og med ulike eiere. Geografisk ligger barnehagene spredt rundt i kommunen, men med flest i sentrumsområdene. Barnehagens lokaliteter både inne og ute er av varierende kvalitet.

Det er et mangfold av barnehager med ulike satsningsområder, men det er også fellessatsninger. Det satses tungt på tidlig innsats og tverrfaglig forebygging med tilhørende tiltak som evalueres hvert år. I tillegg er det satsning på ledelse og IKT. Barns læringsmiljø skal være best mulig.

Barnehagesektoren er fortsatt kvinnedominert med overvekt av kvinner mellom 30 og 60 år. Kompetansen til de ansatte varierer, og mange arbeider i reduserte stillinger.

Kommunen har en dobbeltrolle i forhold til at kommunen eier barnehager og samtidig ivaretar tilsynsansvaret. Dette er ivare tatt ved at eier og myndighetsansvar er avklart og lagt til ulike funksjoner.

I og med at det ikke finns innsamlede data over flere år kan det være vanskelig å få kunnskapsbasert informasjon om ulike ting. Det som er kartlagt er at antall gråsonebarn er synkende siden vi startet kartleggingen i 2007.

Ved tidligst mulig innsats, forebyggende tverrfaglig satsning og økt kompetanse på ulike områder settes barnehagene i Verdal i stand til å gjøre en god jobb i forhold til barna i barnehagen.

Det jobbes godt i barnehagene i Verdal, alle har barnets beste i fokus og ønsker å ha god kvalitet på barnehagetilbudet.

1. Innledning

1.1. Om tilstandsrapporten.

I grunnskolen er det lovpålagt å utarbeide en tilstandsrapport hvert år. For barnehager er det ikke lovpålagt, men det er likevel viktig at det utarbeides en årlig rapport om tilstanden i barnehagesektoren i kommunen. Dette er nødvendig både for å få faktakunnskap og for å utvikle sektoren på en god måte.

Rapporten baserer seg på tall barnehagen har rapportert i 2011 og noe i 2012, samt styrernes syn på diverse spørsmål som er stilt. Da det ikke finnes en ferdig mal jmf. Skolens rapport vil barnehagens rapport bli annerledes. Det er drøftet med barnehagene om hva slags innhold som skal være med i en slik rapport.

Neste år vil alle barnehager gjennomføre en ståstedsanalyse i forkant av at rapporten utarbeides. Ståstedsanalysen er utarbeidet av utdanningsdirektorat som fra 1.1.2012 har tatt over mange oppgaver i barnehagesektoren. Gjennomføring av ståstedsanalysen vil medføre at det foreligger flere fakta om barnehagesektoren enn det som er mulig i år.

1.2. Verdal kommunes planverk

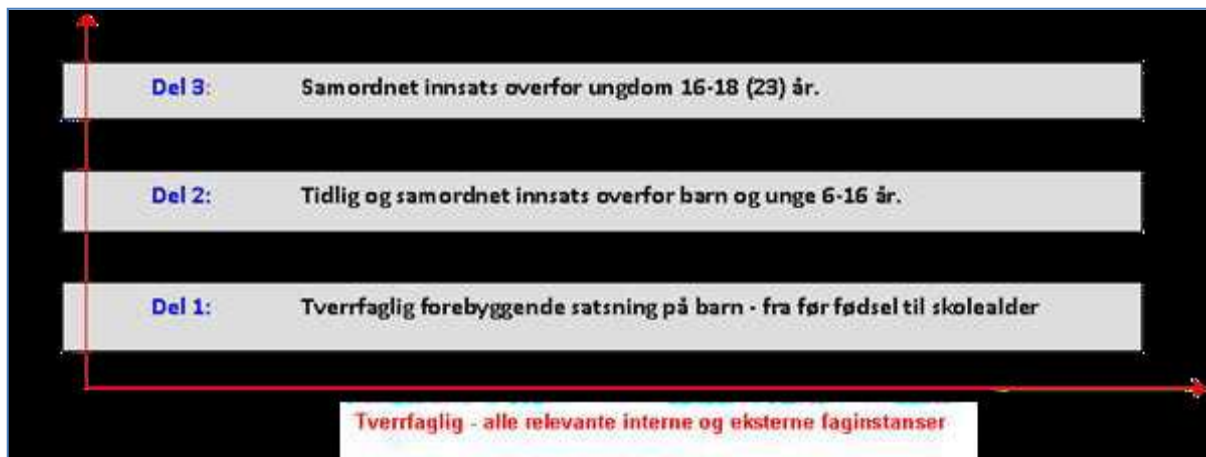
I forbindelse med kommunedelplan for oppvekst, arbeides det ut fra følgende visjon for oppvekst i Verdal kommune:

”Barn og unge som vokser opp i Verdal skal kunne være vinnere på fremtidens arbeidsmarked. De skal kunne samarbeide på tvers av ulike språk, kulturer, religioner og kjønn. De skal ha gode grunnleggende ferdigheter og kunnskaper, høy sosial kompetanse og god helse. Gjennom godt helhetlig, tverretatlig samarbeid, konstruktivt samarbeid mellom barnehage/skole/hjelpetjeneste og hjem samt god samhandling med lag og foreninger, næringsliv og andre utdanningsinstitusjoner skal hvert barn gis en optimal utvikling”.

”Strategiplan for oppvekstsektoren 2008 – 2009” ble utarbeidet som oppfølging av ”Plan for kvalitetsutvikling i oppvekstsektoren 2005 – 2008”, og ble grundig evaluert våren 2009. Arbeidet følges opp gjennom ny ”Kommunedelplan oppvekst”. Kommunedelplanen inngår i det kommunale plansystemet og er en av i alt 6 delplaner. Planen skal ha en tiltaksdel på minimum 4 år.

Gjennomføring av tiltakene avklares i den årlige behandlingen av økonomiplanen. Verdal kommune har videre utarbeidet helhetlige oppvekstplaner fra før fødsel og til 18 (23) år:

Disse planene vil også synliggjøres og følges opp i Kommunedelplan oppvekst.

1.3 Grunnlag

Verdal kommunes planer, kommunedelplan oppvekst og Tverrfaglig forebyggende satsing på barn – fra før fødsel til skolealder (forebyggingsplanen) sier noe om satsningen i Verdal. I tillegg er det fra 2011 utarbeidet lokal forskrift for likebehandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager i Verdal som følge av rammefinansieringen som trådte i kraft 1.1.2011.

Kommunen fører tilsyn med barnehagene og det er også en del av grunnlagsmaterialet for rapporten. Barnehagene rapporterer i juni og november på flere faktorer som også er grunnlag for denne rapporten.

De fleste barnehagene har svart på direkte spørsmål når det er spurt etter andre ting enn det rapporteringene gir oss svar på.

2. Hovedområder

2.1 Barnehager og antall barn.

I Verdal er det 9 kommunale barnehager og 11 ikke-kommunale barnehager pr. 15.12.2011.

Det er ulike eiere av ikke-kommunale barnehager:

Bedrifter (4), menighet/trossamfunn (1), enkeltpersoner (2), A/S som eier flere barnehager (1), og foreldre eide barnehager (3).

Antall barn i barnehage er fordelt slik:

Barnehage	Antall barn pr 15.12.12	Kommunal/ikke-kommunal
Garnes oppvekstsenter avdeling barnehage	28	Kommunal
Forbregd-Lein barnehage	79	Kommunal
Kanutten barnehage	54	Kommunal
Ness oppvekstsenter avdeling barnehage	33	Kommunal
Reinsholm barnehage	84	Kommunal
Vinne barnehage	40	Kommunal
Vuku oppvekstsenter avdeling barnehage	37	kommunal
Ørmelen barnehage	71	Kommunal
Leksdal barnehage	38	kommunal
Aker barnehage	64	Ikke-kommunal
Askeladden barnehage	16	Ikke-kommunal
Elvegården barnehage	21	Ikke-kommunal
Lekekroken barnehage	23	Ikke-kommunal
Læringsverkstedet barnehage avdeling Knøttene	97	Ikke-kommunal
Trollmora musikkbarnehage	12	Ikke-kommunal
Maritvold barnehage	50	Ikke-kommunal
Melakollen barnehage	20	Ikke-kommunal
Stiklestad gård og friluftsbarnhage AS	45	Ikke-kommunal
Trones barnehage	33	Ikke-kommunal
Twistvold barnehage	16	Ikke-kommunal

I tillegg har Reinsholm og Forbregd – Lein åpen barnehage 2-3 dager i uka. Dette er et gratis tilbud som forutsetter at barna har med seg en omsorgsperson. En ansatt fra barnehagen har ansvar for dette tilbudet.

Størrelsen på barnehagene varierer mye.

Organisering varierer også en del, noen har avdelinger og andre har organisert barnegruppa i baser. Noen har aldersblandede grupper, mens noen har organisert grupper etter fødselsår.

Tilbudet er mangfoldig, og barnehagene har ulike profiler og satsningsområder.

Fordeling barn i kommunal og ikke-kommunal barnehage

Antall barn i barnehage totalt per 15.12.2011	Antall barn i kommunale barnehager	Antall barn i ikke-kommunale barnehager
861	464	397

Verdal har full barnehagedekning og har ledige plasser i flere barnehager. Det er også en realitet at fødselstallene går ned.

Fødselsår	Fødselstall
2006	181
2007	183
2008	174
2009	146
2010	170
2011	151

Som en ser ut fra tallene så er det 30 flere som starter på skolen høsten 2012 enn 1 – åringene som kan starte i barnehage. Alle som er født i 2011 starter heller ikke i barnehagen, noen går allerede i barnehage, mens noen ikke bruker barnehage de første årene. Alle som fyller 1 år før utgangen av august har rett til barnehageplass. Disse barna prioriteres først, men det tas også inn barn som er yngre hvis barnehagene har kapasitet til det. Det er et mål å ikke ha lang venteliste.

2.2 Personalet i barnehagen.

I følge barnehageloven skal alle barnehager ha tilsatt styrer med godkjent utdanning. Loven sier også at pedagogiske ledere og førskolelærere skal ha godkjent utdanning. I loven står det at bemanningen skal være tilstrekkelig.

Pedagognormen er tydelig på at du kan ha inntil 18 barn i alderen 3-6 år per pedagog, og inntil 9 barn i alderen 0-3 år per pedagog. Øvrig bemanning består i hovedsak av barne- og ungdomsarbeidere og assistenter. Verdal har vedtatt en norm for bemanning som er 6, 2 barn per ansatt når barna er 3-6 år. Barn i alderen 0-3 år omregnes med en faktor på 1,8 til store barn når det gjelder total bemanning. Før 2011 talte 0-3 åringene dobbelt av et barn som var 3 – 6 år. Dette fører til at det blir lavere bemanning enn før 2011.

Kunnskapsdepartementet kom med en presisering av pedagogbemanningen i 2011.

Praksisen i mange kommuner har vært en prosentvis utregning av pedagog nummer to når tallet overstiger 18 eller 9.

Presiseringen er at hvis barnetallet overstiger 18 barn så skal enda en pedagog tilsettes i 100 %. I større barnehager er det anledning til å se hele barnehagen under ett når det gjelder pedagogbemanning. I små barnehager kan dette gi utfordringer.

Verdal kommune har gitt alle barnehager som ikke har dette i orden, dispensasjon for barnehageåret 2011/2012. 6 barnehager har søkt om dispensasjon og fått denne innvilget til 31.7.2012. Fra 1. 8. 2012 skal pedagognormen være i tråd med loven.

I NOU 2012:1 Til barnas beste, ny lovgivning for barnehagene blir det foreslått endringer når det gjelder pedagogbemanning og øvrig bemanning.

”en ansatt kan ha ansvaret for inntil tre barn under tre år. En ansatt kan ha ansvaret for inntil seks barn over tre år”. Dette vil gi en bemanningsnorm på 6 barn per voksen i alderen 3-6 år og 3 barn per voksen når barna er 0-3 år.

Videre foreslås det: ” en førskolelærer kan ha ansvaret for inntil seks barn under tre år. En førskolelærer kan ha ansvaret for inntil tolv barn over tre år”. I dag er tallet hhv 18 og 9. Dette betyr flere pedagoger inn i barnehagene og samtidig foreslås det at barne- og ungdomsarbeidere skal utgjøre minst 25 % av bemanningen.

2.2.1 Opplysninger om stillinger og personale

Tallene er hentet fra årsmeldinger for barnehager per 15.12.11.

Barnehage	Styrer årsverk	Pedagoger årsverk	Assistenten og Barne- ungdoms arbeider årsverk	Annet: merkantil, rengjøring Annen utdanning årsverk	Kvinner antall	Menn antall
Garnes	0,50	1,70	2,73	0,89	10	1
Forbregd- Lein	1,00	6,28	9,83	0,68	20	2
Kanutten	1,00	3,95	5,60	0,50	14	2
Ness	0,60	2,00	3,90	1,00	11	
Reinholm	1,00	7,00	8,55	4,8	19	7
Vinne	1,00	3,80	4,06	1,03	15	
Vuku	0,80	2,00	3,80	1,21	10	
Ørmelen	1,00	5,00	9,20	1,80	19	1
Leksdal	0,60	2,13	4,35	1,30	12	1
Aker	1,00	7,00	8,70	1,86	22	
Askeladden	0,50	1,40	1,60	0,20	5	1
Elvegården	0,40	2,00	2,30	0,15	6	1
Lekekro- ke n	0,50	2,00	2,80	0,27	5	3

Knøttene	0,95	9,20	10,31	7,08	34	7
Trollmora	0,60	1,00	2,00	0,90	6	2
Maritvold	1,00	4,00	5,40	0,40	8	4
Melakollen	0,50	1,20	2,50	0,19	6	1
Stiklestad	0,40	3,00	5,50	0,90	13	2
Trones	0,60	2,00	3,50	0,26	8	1
Tvistvold	1,00	1,60	2,20	0,20	3	3
	14.95	68.26	98.83	25.62	246	39

Totalt er det rapportert om 207,66 årsverk. Antall ansatte er 285. Barnehagene rapporterer om at ansatte som går deltid ønsker det selv i stor grad. Noen som har delstillinger ønsker større stilling

Barnehagesektoren er fortsatt en kvinnedominert sektor. Blant styrere i barnehagene er det ingen menn. Når det gjelder pedagoger så er det 9 menn med førskolelærerutdanning. Blant assistenter og barne- og ungdomsarbeidere er det tilsatt 20 menn, mens annet personal består av 7 menn. Det er et nasjonalt mål å øke antall menn i barnehagesektoren til 20 %. Når det regnes på personell som jobber direkte med barn; pedagoger og assistenter/fagarbeidere ligger Verdal på ca 10 % andel menn.

Verdal skal, i samarbeid med Levanger, i gang med et prosjekt som har som mål å rekruttere flere menn til barnehagene. Fylkesmannen støtter dette prosjektet økonomisk og oppstartsmøte er 20. mars.

Alderssammensetning årsverk per aldersgruppe:

20-30	30-40	40-50	50-60	60 +
34,5	58.22	61.6	35.35	7.3
17.5 %	29.5 %	31.2 %	17.9 %	3.7 %

En liten overvekt av ansatte mellom 40 og 50 år. Ca 80 % er mellom 30 – og 60 år.

Lærlinger og lærekandidater.

Barnehagene tar imot lærlinger og lærekandidater. Ulikheten mellom disse gruppene er at lærlingene skal ta fagbrev i barne- og ungdomsarbeid mens lærekandidater skal ha et kompetansebevis på områder innenfor faget. Barnehagen stiller med godkjent veileder og har ansvar for at nødvendig opplæring blir gitt. Finansiering av lærlingeplasser gis vanligvis av arbeidsgiver og NAV

	Ikke-kommunale barnehager	Kommunale barnehager
Lærekandidater	5	7
Læringer	2	4

Det er et ønske om at antall læringer økes. Det er viktig at rekruttering av barne- og ungdomsarbeidere blir prioritert slik at sektoren kan møte utfordringen med økt krav til fagutdannet personale som er foreslått i ny lovgivning for barnehagene. Forskning viser at kvalitet i barnehagen henger sammen med fagutdannet personale

2.3 Lokaler

Det er store forskjeller på lokalene som brukes til barnehage. Det finnes lokaler som er spesielt bygd for barnehage, men det er også bolighus, nedlagte skoler, ombygde lokaler, leide lokaler i ulike bygg som brukes som barnehager. Alle er godkjent for barnehagedrift. Arealkrav er 4 m² for barn over 3 år og 5,3 m² for barn under 3 år

Barnehagestyrere har rapportert om tilstanden til lokalene. Ikke-kommunale barnehager er mest fornøyd med lokalene. Stort sett alle synes de har gode lokaler som er godt egnet for barnehagedrift.

De fleste kommunale barnehager rapporterer om store behov for utbedringer av lokaler. Dette går på ventilasjon, generell slitasje på bygningene, mangel på arbeidsplasser for personalet, at det er trange garderobeforhold og for lite plass til vogner, manglende støydemping, uhensiktsmessige romforhold, manglende rom for renholder, lagringsplass og møterom.

2.4 Uteområdene.

Også når det gjelder uteområdene som barnehagene bruker viser det seg at ikke-kommunale barnehager er mest fornøyd. De rapporterer om gode uteleikeplasser og ulike gode turplasser som brukes fast.

Mange av de kommunale barnehagene rapporterer om nedslitte uteleikeplasser med lite og til dels dårlige lekeapparater. Manglende drenering, dårlig grunnarbeid, manglende lagringsplass, mangel på leikeapparat og utstyr, manglende soveplasser under tak, og generell slitasje. De savner også et system for tilsyn og godkjenning av uteleikeplasser. Barnehagene bruker andre områder mye i forbindelse med turer og lignende og alle er fornøyd med mulighetene i nærmiljøet.

2.5 Barnas læringsmiljø.

Satsningsområdene i Verdal er tidlig innsats og tverrfaglig forebygging, dette er en langsiktig satsning. I tillegg satses det nå også på ledelse og IKT.

Forebyggingsarbeidet er etter hvert godt implementert og de ulike tiltakene i forebyggingsplanen er med på å øke kompetansen i barnehagene. De ulike nettverkene er stort sett alle barnehagene deltakere på. De omhandler disse områdene: språk, kosthold og fysisk aktivitet, minoritetsspråklige og omsorg. Nettverkene ledes av fagfolk på områdene og avholdes ca 4 ganger i året. Kompetansen deles med resten av barnehagen mellom nettverkene slik at hele personalgruppen får en økt kompetanse på området.

En stor satsning i alle barnehager og skoler er "De utrolige årene". Programmet handler om forebygging og behandling av små barn med adferdsproblemer. Innen 2014 skal alle ansatte i alle barnehager og barneskoler ha gått gjennom kompetanseheving i forhold til programmet "De utrolige årene" (DUÅ) Programmet ledes av kommunens egne ansatte som er godkjent som gruppeledere for å drive opplæring i forhold til dette. Hver enhet bruker ca et halvt år på opplæringen som består av 6 workshops og det arbeides på enhetene mellom workshopene. Målet med dette er å styrke personalets kompetanse i forebygging og håndtering av adferdsproblemer i barnehager og skoler, samt å styrke samarbeid med hjemmet. Programmet styrker også personalets kompetanse i å lede grupper/klasser med barn. Etter endt opplæring starter arbeidet med å implementere dette i egen enhet. Det gjøres på ulike måter og krever systematisk jobbing.

Det gjennomføres parallelt opplæring for foreldre. Det gjennomføres 2 foreldregrupper per år. Rekruttering skjer ved at foreldre melder seg på selv eller blir veiledet til dette gjennom barnehager og skoler. Internasjonal forskning viser at ca 2/3 av barna får betydelig reduserte adferdsproblemer.

Barnehageåret 2011/12 gjennomføres et studie for pedagoger i samarbeid med HINT og Levanger kommune. Studiet heter Kreativ leik med IKT i barnehagen og gir 15 studiepoeng. Fra Verdal er det med ca 20 deltakere. Studiet inneholder 4 samlinger, mellomarbeid og innlevering mellom samlingene.

Ledelse i barnehagen er også en satsning som pågår. Det er skreddersydd et program i samarbeid med Dronning Mauds Minne høgskole (DMMH) i Trondheim som omhandler ledelse i barnehagen. Alle barnehagene er med på dette kompetanseløftet. Styrergruppa startet høsten 2010 og skal avslutte på våren 2012. Alle pedagoger startet i mars 2011 og skal gjennomføre noe av det samme innen våren 2013.

Visjon er "Sammen blir vi bedre" - Økt kompetanse skal bidra til at den enkelte leder får en større bevissthet i utøvelsen av lederrollen.

Mål for kompetanseløftet er:

1. Bidra til at den enkelte oppnår personlig utvikling og blir en trygg og tydelig leder som evner å ta beslutninger
2. God ledelse skal bidra til økt medvirkning, motivasjon og engasjement
3. Skape en god arena for reflekterende praksis- hvorfor gjør vi som vi gjør?
4. Ta i bruk anvendbare verktøy og arbeidsmåter som muliggjør videre prosesser i personalgruppa

Det gis også tilbud om nettverk for styrere i små barnehager og/eller nyansatte styrere. Dette drives av barnehageadministrasjonen og skal gi økt kompetanse i forhold til styrerjobben. Kompetansedeling og aktuelle tema er på saklisten hver gang.

Fagdag for assistenter og fagarbeidere arrangeres en gang i året. Det er ulike tema som blir tatt opp ut fra ønskene til barnehagene.

I tillegg til nevnte kompetansehevende tiltak så har barnehagen fokus på fysisk miljø ute og inne i barnehagene. Det legges til rette slik at barn skal få best mulig læringsmiljø og det legges til rette for barns medvirkning i hverdagen.

Alle barnehager skal utarbeide en årsplan. Den har flere funksjoner som at den skal være et arbeidsredskap for barnehagens personale for å styre virksomheten i en bevisst og uttalt retning. Planen skal være utgangspunkt for foreldrene mulighet til å kunne påvirke innholdet i barnehagen. Årsplanen er grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen. Planen skal gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til eier, politikere, kommune, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte. Det er fastsatt krav til hva en årsplan skal inneholde, for eksempel hvordan barnehagen vil jobbe med omsorg, danning leik og læring, dokumentasjon og vurdering, medvirkning og fagområder. Barns overgang fra barnehage til skole skal også nedfelles i årsplanen. Verdal kommune har ene egen prosedyre på hvordan denne overgangen skal foregå.

2.6 Barn som får spesialpedagogisk hjelp.

Per 15.12.2011 rapporterer barnehagene om 29 barn som får spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven Kap 5 § 5-7. Spesialpedagogisk hjelp før opplæringspliktig alder. Det utgjør i prosent av totalt antall barn i barnehage 3,36 %.

Barn under opplæringspliktig alder som har særlige behov for spesialpedagogisk hjelp, har rett til slik hjelp. Hjelpa skal omfatte tilbud om foreldrerådgiving. Hjelpa kan knyttes til barnehager, skoler, sosiale og medisinske institusjoner og lignende, eller organiseres som egne tiltak. Hjelpa kan også gis av den pedagogisk-psykologiske tjenesten eller av en annen sakkyndig instans.

Den spesialpedagogiske hjelpen utføres av spesialpedagoger og assistenter.

Per 12.3.2012 brukes det 171 timer per uke på spesialpedagog fordelt på 9 barnehager, og 385 timer per uke på assistent fordelt på 15 barnehager. Spesialpedagogene er i hovedsak

ansatt i ressurscenter oppvekst, det er 5,26 årsverk til sammen i alle barnehager. Årsverk for spesialassistent er 9.93

Barnehagene får tildelt ressurser etter søknad som de bruker fortrinnsvis til assistenter. Ressursene kan også brukes til kompetanseheving, utstyr og materiell. PPT sier også noe om dette i sine tilrådinger, hvor mange timer skal utføres av spesialpedagog og hvor mange timer skal utføres av assistent.

Kommunen bruker i underkant av 5 millioner på spesialpedagogisk hjelp i barnehager.

2.7 Forsterka barnehage.

Verdal har 2 barnehager som er forsterket, Forbregd-Lein og Reinsholm. En forsterket barnehage er en barnehage hvor personell, kompetanse, lokale, utstyr og uteområdet er tilpasset barn med spesielle behov. Målgruppe er:

- Barn med sterke fysiske og psykiske funksjonshemminger
- Barn som trenger mye utstyr, plass og ekstra pedagog
- Barn som trenger personale med særskilt spesialkompetanse

Lov om barnehager, § 13, prioritet ved opptak:

Barn med nedsatt funksjonsevne har rett til prioritet ved opptak i barnehage. Det skal foretas en sakkyndig vurdering for å vurdere om barnet har nedsatt funksjonsevne.

Barn som det er fattet vedtak om etter lov om barneverntjenester §§ 4-12 og 4-4 annet og fjerde ledd, har rett til prioritet ved opptak i barnehage.

Kommunen har ansvaret for at barn med rett til prioritet får plass i barnehage.

2.8 Barn med bistand fra barnevernet.

Antall barn som er tatt opp ved prioritering etter barnehagelovens § 13, andre ledd. er 13 stk som utgjør 1.5 % av alle barn i barnehage.

Barn/familier med formelt samarbeid med barnevernet blir rapportert til 27 barn, 3.13 %. I tillegg til dette antallet kommer ulike forebyggingstiltak fra barnevernet, for eksempel betaling av barnehageplass, helt eller delvis.

2.9 Minoritetsspråklige barn i barnehage

Ved rapportering 15.12.11 er det 43 barn (4.9 %) med minoritetsspråklig bakgrunn. Det er barn med annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk. Det er 9 barnehager som har barn med minoritetsspråklig bakgrunn i sine grupper. Alle unntatt 1 går i sentrumsbarnehager, og antall barn varierer fra 1 – 14 i den enkelte barnehage. Mange ulike språk er representert. 6 av de 9 barnehagene opplyser om at de arbeider systematisk med andre tjenester for å bedre språkforståelsen til disse barna. Disse tjenestene er skole, PPT,

helsestasjon, norskopplæring for voksne og andre tjenester. Ressurssenter oppvekst har ansatt minoritetsfaglige rådgivere som driver veiledning og nettverk i forhold til dette.

2.10 Gråsonerbarn

Uttrykket gråsonerbarn ble skapt i arbeidet med den første forebyggingsplanen, Tverrfaglig forebyggende satsning på barn – fra før fødsel til skolealder i 2007. Definisjonen på gråsonerbarn ble da: *Gråsonerbarn defineres i denne sammenheng som barn med ulike risikofaktorer som har behov for spesiell oppfølging, og som i dag ikke har tiltak fra hjelpetjenestene*

Utgangspunktet var at det i barnehagene var mange barn som falt utenom ulike former for tilbud og tiltak på grunn av at ikke hadde en diagnose. De hadde vansker som var ikke-definerte, men det var flere faktorer rundt barna som gjorde at risikoen var til stede for å utvikle definerbare vansker og at barna etter hvert fikk behov for spesialundervisning i skolen.

Målet med arbeidet ble:

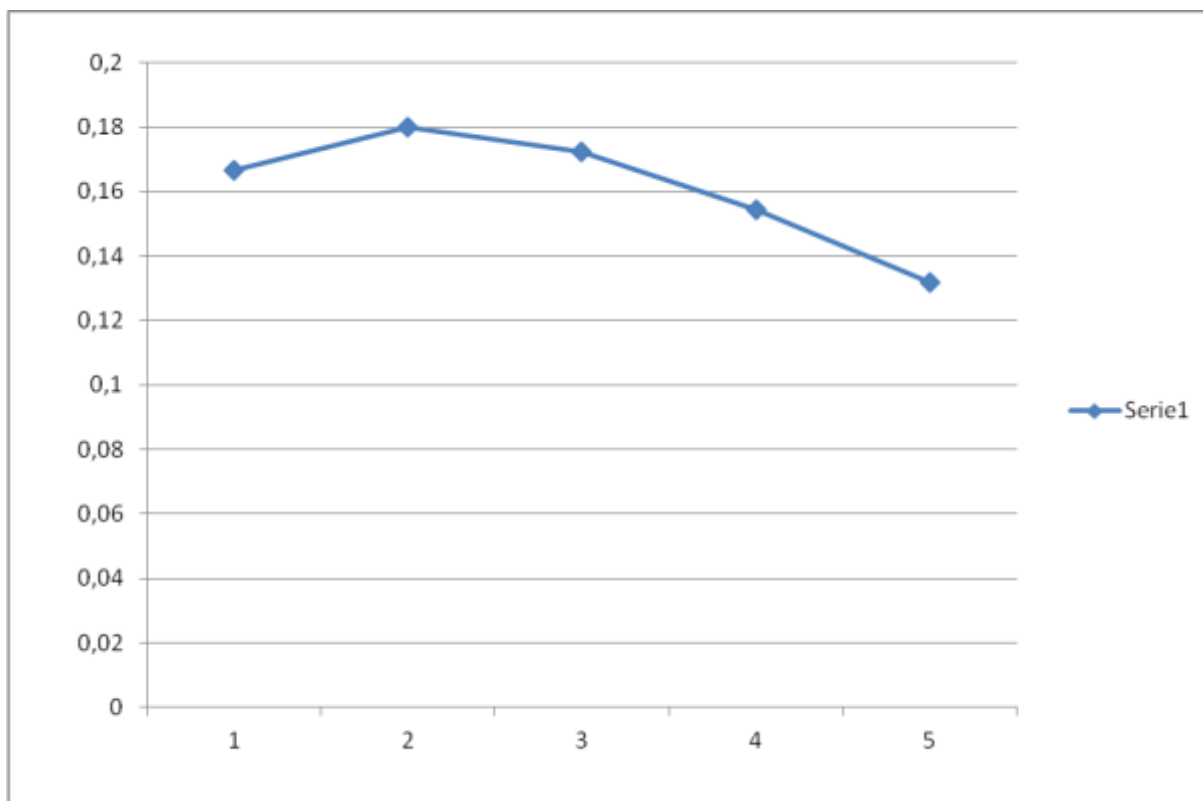
- God koordinering av og økte ressurser til tverrfaglig forebyggende satsning på barn fra før fødsel og fram til skolealder
- Gjennom tidlig satsning sikre at så mange barn som mulig har et godt utgangspunkt for optimal utvikling, læring og livskvalitet
- Gi barna et best mulig utgangspunkt når de starter på 1. trinn på skolen

Hovedsatsningsområdene som ligger til grunn for prioritering av tiltak er:

- Tidligst mulig innsats
- Språk i vid forstand
- Foreldreveiledning

Siden planen ble vedtatt har barnehagene rapportert på antall gråsonerbarn og deres utfordringer.

Prosentvis andel gråsonerbarn pr år.		
år	Prosent	
2007	0,16645807	I 2007 mangla vi svar/kartlegging fra 2 barnehager
2008	0,17990654	
2009	0,17237308	
2010	0,15436242	Tall pr 01.06.11
2011	0,13173653	Tall pr 01.12.11

Barnehagene rapporterer to ganger per år, 1.6 og 1.12 på blant annet gråsonerbarn. Ved siste rapportering 1.12.11 var antall gråsonerbarn 110. som tabellen viser så er det en nedgang i antall gråsonerbarn de siste årene. Utfordringene i forhold til disse barna er i følge barnehagene: familiesituasjon, adferd, konsentrasjon, omsorgssvikt, motorikk, helse/kosthold, språk, sosiale ferdigheter, medisinske vansker, grensesetting, omsorgssituasjon, generell utvikling, fremmedspråklig, sammensatte vansker, utagering/sinne, manglende empati, overvekt, væteproblemer, foreldrenes psykiske helse, kognitiv utvikling, kulturforskjeller.

3. Tilsyn

Kommunen er ikke bare eier av kommunale barnehager. Kommunen er også lokal barnehagemyndighet med ansvar for blant annet å føre tilsyn med at barnehageloven med

forskrifter følges av alle barnehagene i kommunen. Kommunen har det samme tilsynsansvaret overfor alle 20 barnehagene i kommunen. I Verdal gjøres det slik at kommunalsjef oppvekst representerer eier av de kommunale barnehagene, og Ressurscenter oppvekst, ROS, er lokal barnehagemyndighet med ansvar for blant annet tilsyn med alle barnehager i kommunen. Dette blir oftest ivaretatt av barnehagefaglige rådgivere.

Tilsyn er en lovpålagt oppgave. Omfang og metode for kommunens tilsyn med barnehagene er ikke lovfestet. Ot.prp. nr. 72 (2004-2005) sier at kommunen selv skal "beslutte hvordan og hvor ofte tilsyn skal gjennomføres". Kommunens tilsyn skal være en kontinuerlig oppgave (KD 2007).

§ 16 i barnehageloven om tilsyn:

"Kommunen fører tilsyn med virksomheter etter denne lov. Kommunen kan gi pålegg om retting av uforsvarlige eller ulovlige forhold ved godkjente eller godkjenningspliktige virksomheter. Hvis fristen for å etterkomme pålegget ikke overholdes, eller hvis forholdet ikke lar seg rette, kan kommunen vedta tidsbegrenset eller varig stenging av virksomheten. Kommunens stengingsvedtak skal sendes fylkesmannen til orientering. Vedtak om retting og stenging kan påklages til fylkesmannen."

Ved siste tilsynsrunde som ble avsluttet i mars 2011 var tema barnehagens innhold, spesifisert på årsplanens innhold jmf kravene i rammeplanen.

3.1 Resultater tilsyn barnehagens årsplan

4 barnehager, 1 kommunal og 3 ikke – kommunale hadde ingen merknader eller avvik.

5 barnehager hadde 1 merknad eller avvik, 3 kommunale og 2 ikke – kommunale.

11 barnehager hadde fra 2 – 7 merknader og/eller avvik. 5 kommunale og 7 ikke-kommunale

Oppfølging:

Alle barnehager mottok rapport om sine evt. merknader og avvik, og fikk frist for å lukke dette. Vi ba om en plan for dette arbeidet, og det ble gitt en frist for innlevering av plan for lukking av merknader og avvik.

Når barnehagene nå leverer inn sine årsplaner får de en skriftlig tilbakemelding på om innholdet oppfyller kravene. Alle barnehagene skal levere sine planer, og alle skal få skriftlig tilbakemelding hvert år framover. Dette er gjennomført for 2011/12 og det er tydelig at innholdet i årsplanene er blitt mye bedre.

Ved neste tilsynsrunde vil det bli et annet tema, og det vil vurderes hvilken metode som skal brukes.

I tillegg til planlagte formelle tilsyn så drives det også kontinuerlig tilsyn ved at barnehagene rapporterer på ulike faktorer.

4. Økonomi

Fram til utgangen av 2010 ble barnehagene finansiert av foreldrebetaling, øremerket statstilskudd og kommunalt tilskudd. Fra og med 1.1.2011 ble barnehagesektoren rammefinansiert slik at det er kommunene som finansierer alle barnehagene. Foreldrebetaling kommer i tillegg.

Det er et lovkrav at alle barnehager skal likebehandles. I Verdal ble det laget en lokal forskrift for likebehandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager. Dette ble utarbeidet i samarbeid med representanter fra ikke-kommunale barnehager.

Lovkravet er at ikke-kommunale barnehager skal ha minst 91 % av ressursene som kommunale barnehager får tildelt. I Verdal er det i mange år gitt 100 %, altså har de ikke-kommunale barnehagene fått det samme som kommunale barnehager. Dette videreføres selvfølgelig.

I Verdal blir barnehagene finansiert ved at hver barnehageplass utløser tilskudd. For kommunale barnehager er tilskuddet for små barn kr 131000 per år, og for store barn kr 63900. For ikke-kommunale barnehager er tilskuddet for små barn kr 144 000 og for store barn kr 74 200. Grunnen til ulikheten er at ikke-kommunale barnehager skal ha påslag på 4 % for administrasjon og et tilskudd for kapital som utgjør 7800 per plass.

Fortsatt ligger Verdal langt under den nasjonale satsen som for 2012 er kr 181 100 for små barn og 92 600 for store barn

I forskriften er det beskrevet hvordan barnehager som har en merbelastning i forhold til barn med bistand fra barnevernet og barn med minoritetsbakgrunn skal tildeles ekstra ressurser.

For å stimulere til merinntak og å unngå lange ventelister så har Verdal 4 telledatoer. Antall barnehageplasser per 1.1, 1.4, 1.6 og 1.10 utløser et tilskudd som blir utbetalt fra kommunen. Dette gir også god økonomisk oversikt

Det er også angitt noen kvalitetskrav som er vilkår for tilskudd i forskriften

5. Forslag til endringer.

Nou 2012:1 Til barnas beste Ny lovgivning for barnehagene er ute på høring. I forslaget til ny lov er det foreslått en rekke endringer som vil få konsekvenser for alle barnehager.

Når det gjelder barnehagens bemanning er det foreslått endringer som tilsier at det skal være 50 % pedagoger og minst 25 % barne- og ungdomsarbeidere ansatt i barnehagen. Det vil ikke bli anledning til å innvilge varige dispensasjoner fra utdanningskravet.

Det er også foreslått at barn skal få rett til å tilhøre en barnegruppe som har en størrelse som er trygg og pedagogisk forsvarlig ut fra barnas alder og forutsetninger. Det foreslås også som nytt punkt at barn har rett til godt fysisk og psykososialt barnehagemiljø tilpasset den enkeltes behov

Ved anvendelse av bestemmelsene i loven skal det legges avgjørende vekt på barnets beste.

Det foreslås også lovfestet at kommunen skal sørge for å ha tilgang til barnehagefaglig kompetanse over barnehagenivået.

Rett til spesialpedagogisk hjelp foreslås tatt inn i barnehageloven.

Det foreslås at rutiner for samarbeid mellom barnehager og hjelpetjenester utarbeides for best mulig forebyggende og helsefremmende arbeid

Høringsfristen er 4. mai.

Konsekvenser.

Hvis forslagene blir vedtatt vil det bety at barnehagesektoren må styrkes i årene fremover. Bemanningstettheten skal økes, samt at flere pedagoger og fagarbeidere skal ansettes.

Allerede fra august i inneværende år skal nåværende pedagognorm praktiseres, og det betyr økte lønnsutgifter for barnehager som har dispensasjon fra utdanningskravet fram til august.

Det trengs utdanning for å jobbe i barnehage og de ansattes kompetanse er avgjørende for kvalitet. Nyere forskning viser at det er høy personaltetthet og et stabilt og godt utdannet personale som gir høy kvalitet i barnehagene.

Barna fortjener gode barnehager og det bør være et mål å holde kvaliteten på et høyt nivå i Verdal både når det gjelder barnehagens innhold og ute og innemiljø.